Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta" ese în fiă-care-ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Tërgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 244. Braşovŭ, Joi, 4 (16) Noemvre 1893.

Alesandru br. de Bach. †

Braşovŭ, 3 Noemvre v.

Alaltăerĭ a rĕposatŭ pe moşia sa din Unter-Waltersdorf în Austria de josŭ, unde trăia retrasŭ, fostulŭ ministru de statŭ austriacŭ Alexandru *br. de Bach.*

Numele acestui bărbatŭ de statŭ austriacŭ deştéptă în noi reminiscinţe din periodulŭ acela, când după luptele dela 1848 şi după desfiinţarea iobăgiei, se înaugurase în întréga monarchiă sistemulŭ absolutistŭ-centralistŭ şi se întroduse deodată cu elŭ şi o organisaţiă administrativă şi justiţiară, care prin aceea, că era uniformă pentru tóte popórele împĕrăţiei, ce erau guvernate absolutisticŭ din Viena, dér guvernate după unŭ sistemŭ de egalitate, constituia pentru poporulŭ românŭ din Transilvania, Bănatŭ şi Ţéra unguréscă o uşurare faţă cu starea de împilare de mai înainte.

Periodulŭ acesta îlŭ numimŭ noi Românii de obiceiu „era lui Bach" şi suntŭ póte şi astăḑĭ mulţĭ între noi, carĭ ar fi înclinaţĭ a-i atribui o însemnătate multŭ mai mare pentru desvoltarea nóstră, sub raportulŭ progreselorŭ, ce le-amŭ făcutŭ în decursulŭ lui pe terenulŭ bisericescŭ, şcolarŭ şi economicŭ, decâtŭ a avut'o în realitate, suntŭ înclinaţĭ, mai alesŭ, a trece cu vederea, că sistemulŭ absolutisticŭ austriacŭ a avutŭ pentru desvoltarea nóstră naţională şi partea sa stricăciósă.

Da, sub absolutismulŭ lui Bach poporulŭ nostru a rĕsuflatŭ, căcĭ nu mai era espusŭ urgiei şi liberului arbitriu alŭ domnilorŭ fendalĭ şi alŭ claselorŭ privilegiate.

Chiar într'o fóiă guvernamentală ungurescă cetimŭ astăḑĭ în privinţa acésta următórea judecată a regimului Bachianŭ:

„Totŭ ce numai câtŭ de puţinŭ putea sĕ despăgubéscă pe popóre pentru pierderea libertăţii lorŭ, Bach le oferĭ cu prisosŭ. Organisaţia administraţiei sale — din punctulŭ de vedere alŭ scopurilorŭ sale — a fostŭ esemplară, elŭ guverna cu-o disciplină de ferŭ şi dirigea din centru colosalulŭ aparatŭ în tóte funcţiunile sale, şi ca şi administraţia, urmărea şi politica sa de instrucţiune, de justiţiă şi de imposite, înainte de tóte însĕ politica sa bisericéscă cu tenacitate unulŭ şi acelaşĭ scopŭ"…. („P. Lloyd").

Dér pe lângă aceste avantage, ce le oferea cu deosebire poporului nostru, care mai înainte gemuse în lanţurile sclăviei, regimulŭ absolutistŭ, elŭ prin înrîurinţele fatale ale politicei de *dividi et impera* (împărechează ca sĕ poţĭ domni), ne-a adusŭ şi multă pacoste, şi multe rele pe capŭ.

Etă cuvintele, prin carĭ înainte cu douĕḑecĭ de anĭ „Gazeta Transilvaniei" caracterisa aceste efecte rele ale absolutismului nemţescŭ pentru consolidarea nóstră naţională:

„Junimea, care a condusŭ şirurile poporului pe Câmpulŭ Libertăţii s'a împrăştiatŭ — sub regimulŭ Bachianŭ — în tóte patru unghiurĭ. Birocratismulŭ absolutisticŭ, Iesuitismulŭ apusanŭ şi orientalŭ a venitŭ sĕ dea prima crescere generaţiunei următóre; servitutea abia scuturată s'a prefăcutŭ în servilismŭ"..

Deşi a duratŭ numai ḑece anĭ, absolutismulŭ austriacŭ ne-a causatŭ nouĕ Româniloŭ şi multe şi grave rane, de carĭ încă nicĭ aḑi, după 26 de anĭ de asuprire nouă ungurescă, nu suntemŭ lecuiţĭ. Iesuitismulŭ, ce l'a sĕmĕnatŭ eroulŭ concordatului dela 18 Augustŭ 1855, şi servilismulŭ ce s'a încuibatŭ între noi sub guvernarea sa, nu numaĭ că n'au dispărutŭ, dér au încolţitŭ şi astăḑĭ dau róde fatale pentru poporulŭ nostru.

Ba putemŭ ḑice cu dreptŭ cuvêntŭ, că asupritorii noştri de aḑĭ n'au făcutŭ alta decâtŭ au copiatŭ politica de centralisare, de divisare şi de asuprire a lui Bach şi au tradus'o pe ungurié, cu singura deosebire, că în loculŭ administraţiei de statŭ esemplare austriace ne-au datŭ o administraţiă rea şi sub tóte raporturile nedréptă.

Adversarii noştri de aḑi au de a mulţămi scólei şi sistemului lui Bach că le-a datŭ în mână modelulŭ, după care sĕ pótă centralisa şi maghiarisa statulŭ ungarŭ, cum a voitŭ elŭ sĕ centraliseze şi germaniseze întréga monarchiă.

Noi Românii n'avemŭ de a-i mulţumĭ nimicŭ, căcĭ deşi amŭ simţitŭ óre-care uşurare între anii 50 şi 60, la acésta amŭ contribuitŭ în prima liniă noi înşi-ne prin jertfele de sânge şi avere aduse pentru tronŭ şi monarchiă.

Dér cartea viitorului este închisă dinaintea privirilorŭ nóstre şi nu scimŭ décă şi adversarii noştri ungurĭ vorŭ avé sĕ se bucure de ceea ce au învĕţatŭ dela puterniculŭ ministru de odinióră alŭ reacţiunei! Noi suntemŭ de firma credinţă, că odată se vorŭ căi amarŭ, că s'au făcutŭ discipulii lui Bach!

Unirea Macedoniei cu Bulgaria.

Lui „*Pesti Hirlap*" i se telegrafiază din Sofia o scire de mare însĕmnătate, după care unirea Macedoniei cu Bulgaria, arŭ fi lucru deja hotărîtŭ. Eată cuprinsulŭ numitei telegrame:

Principele *Ferdinand* a primitŭ în 9 l. c., în presenţa miniştrilorŭ Stambulov, Gregov şi Savov, o deputaţiune de 150 membri, sosită din diferite localităţĭ ale Macedoniei. Audienţa a ţinutŭ $1^1/_2$ óră.

Principele Ferdinandŭ a declaratŭ, că *anexarea Macedoniei la Bulgaria este lucru aşa de sigurŭ*, cum e sigurŭ, că după Sâmbătă urméză Duminecă. Principele a făcutŭ atentŭ şi a rugatŭ pe toţĭ membrii deputaţiunei, că décă se vorŭ reîntórce în Macedonia, sĕ reţină poporulŭ dela orĭ-ce pasŭ nesocotitŭ, ba chiar şi dela manifestaţiunĭ, de óre-ce elŭ — Ferdinand — voesce şi doresce, ca momentulŭ înălţătorŭ alŭ uniunei sĕ se facă fără vĕrsare de sânge, în tótă liniştea; elŭ are convingerea, că décă se va întêmpla acésta astfelŭ, atuncĭ se va împăca cu fapta împlinită atâtŭ Europa, câtŭ şi Turcia. Principele a datŭ conducĕtorului deputaţiunei, în numele sĕu şi alŭ principesei, 5000 Napoleonĭ în aurŭ, pentru susţinerea de şcolĭ bulgare, ér din partea mamei sale Clementina alte 5000 de Napoleonĭ d'ori.

La 8 óre séra deputaţia s'a depărtatŭ dela palatŭ între strigăte de „hurra", ducêndu-se la casarma „Alexandru", unde o aştepta o cină splendidă. La masă au participatŭ toţĭ miniştri, oficerii statului majorŭ, 40 de deputaţĭ, primarulŭ oraşului etc. Stambulov a rostitŭ unŭ toastŭ, care a făcutŭ efectŭ estra-ordinarŭ, *pentru unirea Macedoniei cu Bulgaria*, care nu se póte întêmpla, decâtŭ sub domnia agreatului Europei, principele Ferdinandŭ; Stambulov ḑise, că e sigurŭ, că acéstă unire se va şi întêmpla, dér că este lipsă de pacinţă şi tactŭ.

Banchetulŭ a ţinutŭ până la 4 óre diminéţa, când óspeţii Macedonenĭ au mersŭ la gară. Eĭ au fostŭ însoţiţĭ de cetăţenii Sofiei până la Bellova, c'unŭ trenŭ separatŭ.

Totŭ lucrulŭ s'a întêmplatŭ în tăcere aşa de mare, încâtŭ numai atuncĭ s'a auḑitŭ despre elŭ, când deja óspeţii plecaseră. Din causa acestei tăcerĭ discrete, poporaţiunea din Sofia dă mare importanţă casului.

Atâta ne spune telegrama lui „P. H." alŭ cărei cuprinsŭ arată într'adevĕrŭ, că Bulgarii lucréză cu sistemŭ pentru aşĭ anexa Macedonia. Se 'nţelege, că va avé se mai

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Când n'ai ce face....

— O „escursiune" instructivă —

Dela B. la Sub-Pădure facĭ, cu piciórele Apostolilorŭ, cale de două césurĭ. Eşindŭ din B. pe drumulŭ de către rĕsăritŭ-méḑă-nópte, ai în faţă Săuca, trecĭ de-alungulŭ ei, apucĭ în stânga calea spre bercŭ, dai pe-o cărare, ce traverséză miriştĭ de păpuşoiu, trecĭ printr'o pădure mică şi în fine sburândŭ peste podulŭ din susŭ de móra situată pe malulŭ dreptŭ alŭ Têrnavei-micĭ, eşĭ în drumŭ de ţéră.

Era ḑi frumósă de tómnă. Cu blânde raḑe sórele surîdea veselŭ dintre stufulŭ de norĭ, ce în straturĭ subţirĭ pribegeau către apusŭ. Eramŭ cincĭ persóne. Bóre lină şi dulce adia de către méḑă ḑi, şi cu tóte, că abia erau 3 óre d. a., rarŭ întâlniamŭ câte unŭ ţĕranŭ, orĭ câte-o ţĕrancă pe drumulŭ, ce duce dela B. la Săuca, printre hotarĕ.

Părintele Anca din Sub-Pădure se bucură în totŭ ţinutulŭ Têrnavei, de nume bunŭ. Modelŭ de hărniciă, păstorŭ sufletescŭ la culmea chiămării sale, omŭ fórte sociabilŭ şi prietinosŭ, amŭ hotărîtŭ, într'unŭ momentŭ de înălţare sufletéscă, sĕ-lŭ surprindemŭ c'o visită.

Şi amŭ plecatŭ din B. fără a ţinea sémă de lungimea şi greutatea drumului, cu atâtŭ mai puţinŭ însĕ ne gândiamŭ la eventualităţĭ neplăcute, fiă la mergere, fiă la reîntórcere. Ademeniţĭ de plăcerea unei escursiunĭ de felulŭ acesta, noi nu reflectamŭ la bagatelulŭ, că décă şi nu încoo, încóce totuşĭ va trebui sĕ ne întórcemŭ cu nóptea în spate, ci ca nisce copii sglobii, damŭ zorŭ paşilorŭ noştri, ca sĕ ajungemŭ de odată cu apunerea sórelui la ţinta „escursiunei" nóstre.

Până la móră calea ni-a fostŭ, cum se ḑice, flóre după ureche. De-aicĭ înainte însĕ o avurămŭ mai greu. Trecêndŭ drumulŭ de ţéră, amŭ apucatŭ pe-o cărare şerpuitóre de pe-o cóstă de délŭ, arată şi sĕmĕnată cu grâu de tómnă. Suindŭ o bucată bunicică, unŭ ţĕranŭ, care tocmai scotea plugulŭ din brazdă, ne spune, că n'amŭ luatŭ tocmai calea cea mai bună. C'unŭ felŭ de mirare deprimătóre l'amŭ întrebatŭ, care e sfatulŭ lui? Inainte însĕ de-a ne da rĕspunsŭ, elŭ a sciricitŭ de unde suntemŭ şi unde mergemŭ, apoi ni-a arătatŭ unŭ ogorŭ, de-a lungulŭ căruia mergêndŭ, putemŭ ajunge mai bine şi mai curêndŭ la „sălciile de sub vii".

Din nenorocire grapele ţĕranilorŭ nu sfărîmaseră destulŭ de bine bruşii; par'că sciiau anume, că se va afla cineva, care sĕ facă acéstă ispravă „plăcută". Las'că noi o şi făcurămŭ! Din bruşĭ în bruşĭ traversamŭ terenulŭ, ca o armiă obosită şi pusă în risipă. Şi décă noi eramŭ duşĭ de dorulŭ de-a face o „escursiune" atâtŭ de cutezată, nu mai puţinŭ curioşĭ erau ómenii, carĭ ne priveau din vii, sĕ scie, ce felŭ de companiă de „turiştĭ" şi-a aflatŭ plăcerea, de-a sfărîma bruşii ogórelorŭ şi de-a mĕsura cu mai multŭ zelŭ, decâtŭ inginerii specialiştĭ, gropile şi înfundăturile unui terenŭ fórte potrivitŭ pentru aţĭ scóte sudorĭ în spate şi carmenĭ în obrajĭ.

— Ah, ce drăguţă de escursiune!

— Nicĭ-odată asta n'oiu mai face-o!

— Minunată visită!

— Tăceţĭ, că nu mai avemŭ multŭ!

— Totŭ atâtŭ; bine, că amŭ ajunsŭ aicĭ. Am trecutŭ peste ce era mai greu!

Ajunsesemŭ adecă din josŭ de „sălciile de sub vii", ce ni-le arătase ţĕranulŭ cu plugulŭ. Aicĭ am poposiŭ niţelŭ, apoi amŭ urcatŭ cósta până în muchea délului. Amŭ prinsŭ curagiu, când o ţĕrancă, ce venia dela viă, ni-a arătatŭ în ce direcţia sĕ coborîmŭ la Sub-Pădure. Bucuria lui Columbŭ, când, după multe ḑile şi nopţĭ de obositóre călĕtoria pe apă, a pusŭ maĭ întêiu piciorulŭ pe uscatŭ, n'a pututŭ fi aşa de mare, ca bucuria şi mângăerea nóstră, când vĕḑurămŭ satulŭ în vale şi când amŭ pututŭ deosebì casa, care era ţînta „escursiunei" nóstre. Ca vestitórea primăverii, unulŭ dintre noi alergă înainte sĕ aviseze, că sosescŭ óspeţĭ, doi mergeamŭ puţinŭ mai îndĕrĕtŭ, îndeletnicindu-ne cu amintirĭ din trecutŭ şi cu visarĭ de viitorŭ, ér alte doi veniau mai în urmă, dreptŭ ariergarda oştirii, care se reculese deja din strapaţulŭ unui drumŭ, pe care eu nu-lŭ voiu uita nicĭ-odată.

Erau trecute 4 óre d. a., cândŭ Sănducu „puiŭ de popă", ne întêmpină în drumŭ. Câtă bucuriă se oglinda în ochii şi obrajii isteţului băiatŭ şi cu câtă frăgeḑime a sărutatŭ elŭ mâna „leliţei" şi a strînsŭ cu mânuţa sa, pe cea a lui nenea „nu sciu cine", că n'apucasemŭ încă a ne recomanda. Intrândŭ în ospitala casă a familiei părintelui Anca, uitarămŭ tóte nevoile drumului, tóte ofturile şi ahturile, ce le scoteamŭ, ca la poruncelă, când ne legă-